

ÎNCHEIERE

19 august 2020

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Laura Talmaci împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind obligarea achitării indemnizației,

împotriva deciziei din 05 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 18 iunie 2019 Laura Talmaci a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind obligarea achitării indemnizației și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că din căsătoria înregistrată cu Alexandru Arapan, la XXX s-a născut fiul comun XXX. La data nașterii copilului, dânsa deținea statutul de persoană neasigurată, deoarece nu era încadrată în muncă, iar soțul Alexandru Arapan era angajat militar prin contract în cadrul Armatei Naționale și beneficia de înlesnirile stipulate în Legea nr. 162 din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor.

La 10 ianuarie 2019 a expediat în adresa Ministrului Apărării, Eugeniu Sturza, o petiție privind stabilirea și achitarea indemnizației lunare pentru creșterea copilului XXX până la vârsta de trei ani, începând cu data depunerii cererii din contul salariului soțului Alexandru Arapan; recalcularea indemnizației pentru creșterea copilului retroactiv pentru 12 luni premergătoare datei solicitării, obligându-se la stabilirea acestei indemnizații să restituie suma de 540 lei lunar primită, proporțional perioadei recalculate.

După depunerea cererii, a fost informată că cererea sa a fost expediată în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, conform competenței, unde a fost înregistrată cu nr. 290 la 04 februarie 2019.

La 25 martie 2019 a recepționat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-290/19, prin care s-a refuzat în satisfacerea cererii cu privire la stabilirea, calcularea și achitarea indemnizației lunare pentru creșterea copilului XXX.

Consideră refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale ca fiind ilegal, invocând că, potrivit art. 14 al Legii cu privire la statutul militarilor din cadrul Ministerului Apărării, indemnizația pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 (trei) ani, până la data de 01 ianuarie 2019, se stabilea la locul de serviciu al militarului prin contract din cadrul Ministerului Apărării din bugetul de stat. Începând cu 01 ianuarie 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale stabilește indemnizația lunară pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani în condițiile prevăzute de Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289-XV din 22.07.2004.

Reclamanta a susținut că, la momentul când s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând indemnizația pentru concediul de maternitate și indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului minor, autoritatea pârâtă a cunoscut care erau circumstanțele, însă nu au informat-o despre dreptul acesteia de a primi indemnizația pentru îngrijirea copilului din contul salariului soțului. Aceștia, la rândul lor, au stabilit o indemnizație lunară minimă pentru creșterea copilului în sumă de 540 lei, care este de două ori mai mică decât salariul minim pe economie, afectând în acest mod drepturile copilului. Totodată dânsa nu a beneficiat nici de indemnizația unică la nașterea copilului.

Reclamanta invocă că are dreptul la calcularea și achitarea indemnizației pentru creșterea și îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, în cuantum de 30% din venitul mediu lunar realizat de soțul Alexandru Arapan, așa cum dânsa se afla la întreținerea soțului său.

A menționat că, soția se consideră aflată la întreținerea soțului asigurat dacă, la data apariției dreptului la indemnizație de maternitate, nu este angajată în muncă și nu are venit asigurat, fapt care se confirmă prin carnetul de muncă sau prin declarația prezentată pe propria răspundere că, nu este persoană asigurată. Prin urmare, în cazul în care soția se află la întreținerea soțului salariat, indemnizația de maternitate se stabilește pe numele soției la locul de lucru de bază al soțului, iar faptul căsătoriei reclamantei cu Arapan Alexandru se confirmă prin buletinul de identitate și adeverința de căsătorie.

A susținut că, angajații Ministerului Apărării sunt asigurați în sistemul public obligatoriu din bugetul de stat prin efectul Legii cu privire la statutul militarilor, care, implică că, salarizarea militarilor se efectuează în modul, condițiile și mărimile prevăzute de legislația privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar. Respectiv, în condițiile în care se află la întreținerea soțului, anume Casei Naționale de Asigurări Sociale, îi revine obligațiunea de a-i stabili, calcula și achita indemnizația lunară pentru creșterea copilului minor, până la atingerea vârstei de 3 ani, deoarece, prin efectul legii, atât angajații asigurați în sistemul public obligatoriu de la bugetul de stat, cât și soțiile aflate la întreținerea acestora, beneficiază de indemnizația pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, de la locul de muncă a soților, din bugetul de stat.

În scopul verificării legalității actului administrativ individual, a adresat o cerere prealabilă, în speranța de a soluționa extrajudiciar litigiul administrativ, însă, prin răspunsul nr. G-1088/19 din 23 mai 2019, cererea prealabilă a fost respinsă.

Solicită reclamanta obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i achita indemnizația unică la nașterea copilului XXX în cuantum de 5300 de lei; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula indemnizația lunară pentru creșterea copilului minor XXX, retroactiv pentru 12 luni premergătoare datei solicitării; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a stabili și achita Laurei Talmaci indemnizația lunară pentru creșterea copilului minor XXX, până la vârsta de 3 ani, începând cu data de XXX, din contul salariului soțului, care este persoană asigurată, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 11 decembrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, cererea de chemare în judecată depusă de Talmaci Laura a fost admisă parțial. A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să calculeze și să achite Laurei Talmaci indemnizația pentru creșterea copilului XXX, născut la XXX, în mărime de 30% din salariul lui Arapan Alexandru realizat pe parcursul ultimelor 12 luni până la producerea riscului asigurat (nașterea copilului), începând cu 14 martie 2017 (12 luni retroactive datei adresării – 14 martie 2018) până la atingerea vârstei de 3 ani a copilului minor – XXX.

S-a încasat de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul Laurei Talmaci cheltuielile de judecată în sumă de 3 500 lei – cheltuieli de asistență juridică. În rest, pretențiile reclamantei au fost respinse ca neîntemeiate.

La 17 decembrie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel nemotivat, iar la 11 ianuarie 2020 a depus apel motivat împotriva hotărârii primei instanțe, în termenul stabilit de lege.

Prin decizia din 05 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cererea de apel declarată de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Instanța de apel a reiterat că, soția care se află la întreținerea soțului, adică nu este asigurată, este în drept să beneficieze de îngrijire a copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, în aceleași condiții ca și persoanele asigurate, această concluzie fiind fortificată prin dispozițiile art. 14¹ din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162-XVI din 22.07.2005. Or, norma legală enunțată stabilește că, indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite sau de accidente nelegate de muncă, indemnizația pentru prevenirea îmbolnăvirilor (carantină), prestația pentru recuperarea capacității de muncă, indemnizația de maternitate, inclusiv pentru soția militarului prin contract aflată la întreținerea acestuia, indemnizația pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav și ajutorul de deces se stabilesc și se plătesc în condițiile prevăzute de Legea nr.289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale. Indemnizația paternală se stabilește și se achită în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizației paternale, aprobat de Guvern.

Instanța de apel a reținut, că de fapt, Casa Națională de Asigurări Sociale a condiționat achitarea indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la atingerea vârstei de 3 ani prin depunerea cererii de către soțul asigurat, însă această condiționare este ilegală, în situația în care legea conferă soțiilor aflate la întreținerea soților asigurați dreptul de a beneficia de indemnizație de creștere a copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani.

Totodată s-a reținut ca justă concluzia primei instanțe că, prin acțiunile sale neîntemeiate, Casa Națională de Asigurări Sociale a lezat dreptul Laurei Talmaci la proprietate garantată de art. 46 din Constituția Republicii Moldova, ceea ce constituie și o violare a prevederilor art. 6 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului, cât și a art. 1 al Protocolului adițional la Convenție, îmbinat cu art. 14 din Convenție.

Prin urmare, instanța de apel a concluzionat că, în virtutea legislației în vigoare Casa Națională de Asigurări Sociale este obligată să recalculeze și să achite Laurei Talmaci indemnizația pentru creșterea copilului în condițiile prevăzute de legislația muncii și Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale.

Colegiul civil a considerat ca fiind fondată și soluția de respingere a cerinței Laurei Talmaci cu privire la obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a stabili, calcula și achita indemnizația unică pentru nașterea copilului, or, cum s-a constatat, Laura Talmaci a omis termenul de solicitare a acestei indemnizații, care potrivit legii este de 12 luni de la data nașterii copilului.

La 02 iunie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs motivat împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei din 05 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu pronunțarea unei decizii noi.

În motivarea recursului a indicat că, soluția instanțelor ierarhic inferioare este eronată, or intimata deținea statut de persoană neasigurată și totodată nu întrunea condițiile prevăzute de art. 18 alin. (2) al Legii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații sociale nr. 289-XV din 22.07.2004, or aceasta avea dreptul la indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani. Respectiv pentru a beneficia de indemnizație lunară pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, tatăl urma să se adreseze la angajator pentru acordarea concediului pentru îngrijirea copilului, să depună cerere pentru stabilirea indemnizației lunare la Casa Teritorială de Asigurări Sociale, după care devine beneficiar de indemnizație lunară, ulterior având posibilitatea să reia activitatea cu timp de muncă parțial cu păstrarea plății indemnizației lunare.

A menționat că, colaboratorii Ministerului Apărării sunt supuși asigurărilor sociale de stat numai începând cu 01 ianuarie 2017, astfel aceștia până la această dată, nu erau persoane asigurate prin sistemul public de asigurări sociale, nu erau părți ai raporturilor de asigurări sociale. Totodată potrivit art. 14 al Legii cu privire la statutul militarilor din cadrul Ministerului Apărării, indemnizația pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, până la 01 ianuarie 2019 se stabilea la locul de serviciu al militarului prin contract din cadrul Ministerului Apărării din bugetul de stat.

A specificat că doar începând cu 01 ianuarie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale stabilește indemnizația lunară pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani în condițiile prevăzute de Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații sociale nr. 289-XV din 22.07.2004.

În acest context, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani, în baza documentelor prezentate, corect a stabilit indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului născut la XXX, de la 14 martie 2017, data depunerii cererii, până la XXX, împlinirea vârstei de 2 ani a copilului, care a fost achitată lunar. Prin urmare,

concluziile instanțelor ierarhic inferioare sunt eronate.

La 22 iunie 2020 în adresa intimă a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale.

La 20 iulie 2020 Laura Talmaci a depus referință la cererea de recurs, solicitând respingerea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale. Consideră recursul declarat ca fiind declarativ, care nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), (4) Cod de procedură civilă, care să justifice afirmația de ilegalitate a deciziei instanței de apel, nefiind posibilă determinarea aspectului de legalitate al deciziei instanței de apel ce urmează a fi supus controlului judiciar. Or, recursul exercitat are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Aici, Completul reține că potrivit pct. 1 din Anexa la Dispoziția nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe durata stării de urgență termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar, dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020.

Conform art. 1 din Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova privind declararea stării de urgență nr. 55 din 17.03.2020, s-a declarat stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17 martie – 15 mai 2020.

Totodată, potrivit pct. 8 din Anexa la Dispoziția nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele care se suspendă de drept aflate în curs la data instituirii prezentei stări de urgență, se întrerup, urmând a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență.

Prin urmare, reieșind din prevederile sus-menționate, completul de admisibilitate consideră că, la demararea căii de atac a fost respectat termenul prevăzut de lege, deoarece decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 05 februarie 2020 în prezența reprezentantului recurentului.

Ulterior decizia integrală a fost expediată în adresa recurentului (f.d. 109) și a fost recepționată la 10 aprilie 2020 de către Casa Națională de Asigurări Sociale, fapt confirmat prin avizul de recepție a corespondenței anexat la materialele cauzei (f.d. 110).

În această ordine de idei, pornind de la faptul că starea de urgență a fost declarată pentru perioada 17 martie 2020 – 15 mai 2020, iar conform anexei dispoziției Comisiei pentru situații excepționale a R. Moldova nr. 1 din 18 martie 2020, termenul de procedură care a început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ, constată că Casa Națională de Asigurări Sociale, a declarat recursul la 02 iunie

2020, în termenul prevăzut de lege, calculat începând cu data încetării stării de urgență.

Examinând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră drept inadmisibil, din următoarele motive.

Prin prisma art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, în acord cu alin. (2) din art. 246 Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că din Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate, într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Instanța de recurs reține că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

În context, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa

necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de recurs depusă de către recurentă este inadmisibilă.

În conformitate cu art. 230, 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Victor Burduh